

Heiti á verkætlan: Føði hjá uppsjóvarfiski	Ár byrjan og endi: 1/1–31/12 2014
Skrivað hefur: Navn: Stovnur ella virki: t-postur:	Helga Bára Mohr Vang Havstovan Helgab@hav.fo

Endamálið við verkætlanini:

Endamálið við verkætlanini var at kanna og betra um vitanina um føðigrundarlagið hjá uppsjóvarfiski í havøkinum kring Føroyar. Hetta varð gjørt við at menna eina nýggja mannagongd til magakanningar av uppsjóvarfiski, har innihaldið av ymisku djórabólkunum í magunum verður vígað heldur enn einans talt. Gamli hátturin við at telja hvussu nógv av ymisku sløgunum var í magunum gjørði tað trupult at rokna, hvør djórabólkur hevði størsta týdning sum føði fyri fiskin. Av tí at støddin á ymisku verunum er so ymisk – smátt reyðæti vigar munandi minni enn eitt størri krill (euphausiida) ella ein fiskur – var neyðugt at menna ein hátt, soleiðis at hædd kundi takast fyri støddarmuninum, og harvið orkuinnihaldinum av ymisku djórunum. Vekt av magainnihaldinum uttan vætu, kallað turrvekt, t.e. eftir at innihaldið er turkað, gevur neyvari úrslit, og harvið fæst meira álítandi fatanargrundarlag fyri vistskipanina rundan um okkum.

Samandráttur av úrslitum:

Eftir at hava kannað umleið 400 magar av uppsjóvarfiski (makreli, sild og svartkjafti), hava vit ment tvær ymiskar mannagongdir, har ið turrvekt er nýtt fyri at fáa álítandi upplýsingar um nøgdina av føði í hvørjum maga.

Ein av høvuðsniðurstøðunum er, at tað er av stórum týdning at magarnir verða kannaðir so skjótt sum møguligt, aftan á at tilfarið er innsavnað. Hetta kemur av tí, at innihaldið í hvørjum maga er oftani smátt djóraæti sum tránar og forferst undir frysting.

Verkætlanin vísir greitt, at úrslitini eru ymisk, alt eftir um magainnihaldið verður gjørt upp í tali ella turrvekt. Tá ið hugt verður eftir samansetingini av føði hjá sild og makreli, er djóraæti tann føðibólkur, sum er mest sjónligur í skrásettu føðini. Men tá ið hædd verður tikin fyri vektini av teimum ymisku føðibólkunum, vísir tað seg, at djóraæti verður yvirhálað av t.d. restum, fiskarestum og amphipodum. Restir og fiskarestir verða ofta skrásettar uttan nakað tal, av tí at talan er um so mikið sodnað tilfar, at ómøguligt er at áseta nakað tal. Tískil "hvørva" sodnaðar restir úr analysunum, tá einans verður arbeitt við teljingum. Áður hava vit verið noydd at meta okkum til eina vekt av hesum restum, og sum vera man, var óvissan sera stór við hesum hátti. Við at skráseta nøgdina av hesum innihaldinum, fæst ein rættari mynd av veruliga føðibýtinum frá magakanningunum.

Restir hava eina høga samlaða miðalvekt, men sannlíkt er, at restin hevur somu

samanseting av djórum, sum magakanningarnar annars vísa. Í "restini" er tilfarið bara so mikið sodnað, at ikki ber til at greina í djóraslag. Tí er týðningarmikið at hava kvantitativar kanningar, fyri at fáa eina meting av, hvussu stórir tann sodnaði parturin er av samlaða innihaldinum.

Tá ið hugt verður eftir ávikavist sild og makreli, er ein munur at síggja millum fiskasløgini. Í makrelmagunum er ein størri variatióin í føðisamanseting, og serliga eru smærri copepodar sum t.d. *Temora spp* og *Oithona spp* at finna í størri nøgdum í makreli enn sild. Harumframt innihalda makrelmagarnir meiri føði í miðal pr. maga samanborið við sild.

Nýggj mannagongd at kanna magapróvar av uppsjóvarfiski:

Úrslitini av hesari kanning hava verið nýtt til at betra um mannagongdina í sambandi við magakanningar á Havstovuni, alt frá sýnistøku og til upparbeiðing.

Mannagongdin at kanna magar av uppsjóvarfiski sær soleiðis út í dag:

- Talið av fiskamagum, sum verður savnað á hvørjari kanningarstøð, er minkað frá tíggu magum pr. fiskaslag niður í fimm magar. Hetta kemst av tí, at magakanningarnar hava víst, at innihaldið í uppsjóvarfiskinum er so mikið eins frá einum maga til annan, at tað verður mett óneyðugt at brúka arbeidsorku og goymslupláss til at kanna fleiri enn fimm magar.
- Turrvekt skal takast av øllum djórum, sum eru størri enn 1 mm, harumframt skal heildarvektin av maganum altíð kannast.
- Magar eldri enn 2 ár verða ikki kannaðir nágreiniliga, av tí at úrslitini geva ikki rætta mynd av innihaldinum, tá ið magin er goymdur í so langt tíðarskeið.
- Miðast skal eftir at nýta orku til at áseta longd-vekt samband fyri allar djórabólkar, sum eru partur av føðini hjá uppsjóvarfiski, soleiðis at vektin kann roknast fyri tær kanningar, sum eru gjørdar, áðrenn turrvektsmátningar gjørdust ein partur av mannagongdini.

Hóast mannagongdirnar nú verða broyttar fyri magakanningar av uppsjóvarfiski, so er kortini stórt virði í eldru kanningunum, sum eru gjørdar við teljingum. Tað er serliga við atliti at smáum djóraæti, at nógv vitan er savnað saman við teljingunum, og eldru teljingarnar kunnu framvegis samanberast við teljingar, sum verða gjørdar í dag. Hesar samanberingar kunnu bæði gerast beinleiðis í tali, men eisini við at umrokna til vekt við longdar-/turrvekt sambondum sum vóru funnin í hesi verkætlan.

Váttan/undirskrift frá verkætlanarleiðara:

sign. 22/11 2016
Jan Arge Jacobsen